

نگاهی به وضایت دارویی

سال ۱۳۷۶

دکتر علی منتصری، دکتر وحید محلاتی و مهندس غلامرضا پرور

در سال ۱۳۷۶ رقم مصرف دارو (فروش شرکت‌های توزیع کننده به داروخانه‌ها و مراکز درمانی) به عدد ۱۲۴۲ میلیارد ریال رسید که با در نظر گرفتن حدود ۴۰۰ میلیارد ریال یارانه دولت، میزان مصرف از ۱۷۰۰ میلیارد ریال متجاوز می‌گردد. فروش ریالی حدود ۱۷ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافته ولی آنچه که اهمیت دارد این است که مصرف عددی با ۸ درصد رشد نسبت به سال قبل به $15/7$ میلیارد عدد رسیده است. رشد عددی و ریالی نشانگر افزایش مصرف و افزایش قیمت دارو است. پر

طبق روال هر ساله در سالروز داروسازی، آمار دارویی سال قبل با استفاده از آمار نامه دارویی کشور، تهیه و تقدیم می‌گردید. امسال به دلیل تأخیر در انتشار آمار سه ماهه چهارم سال ۷۶، از آمار سه ماهه سوم سال ۷۶ بهره جسته بدين ترتیب با در نظر گرفتن ۹ ماه از سال ۷۶ و ۲ ماهه آخر سال ۷۵ آمار ۱۲ ماهه تهیه گردیده است. بدیهی است در فرصت مناسب گزارش قطعی آمار سال ۷۶ که با آمار این مقاله چندان مقایر نخواهد بود جهت استفاده دست اندکاران ارائه خواهد شد.

جدول ۲- فروش عددی ۱۰ کارخانه اول کشور
به ملیون عدد و سهم بازار هر یک

درصد سهم بازار	فروش عددی ملیون عدد	نام کارخانه	%
۹/۹	۱۵۰۲	داروپخش	۱
۷/۸	۱۱۷۹	سبحان	۲
۶/۴	۹۷۷	کیمیدارو	۳
۵/۹	۸۸۹	تولیدارو	۴
۵/۵	۸۲۵	فارابی	۵
۵/۲	۷۹۷	روزانه	۶
۴/۴	۶۶۴	حکیم	۷
۳/۸	۵۸۴	لرستان	۸
۳/۰	۴۶۰	لقمان	۹
۲/۰	۴۵۰	امین	۱۰
٪۵۴/۹		جمع سهم بازار	

اول ۵۴/۹ از تولید عددی را به خود اختصاص داده‌اند. (جدول ۳).

پیش تاز تولید داخلی هم چنان شرکت داروپخش بوده و از نظر ریالی ۱۰/۸ کل داروهای تولیدی را تدارک دیده است. به دنبال داروپخش شرکت جابرین حیان با ۶/۴ درصد مقام دوم و فارابی با ۶/۴ در رده سوم قرار گرفته است. شرکت‌های تولید دارو، کیمیدارو،

جدول ۳- فروش ریالی کارخانجات تولیدکننده دارو به میلیارد ریال و سهم بازار هر یک.

درصد سهم بازار	فروش ریالی میلیارد ریال	نام کارخانه	%
۱۰/۸	۱۲۷/۵	داروپخش	۱
۶/۵	۷۷/۲	جابرین حیان	۲
۶/۴	۷۶/۲	فارابی	۲
۵/۷	۶۷/۲	تولیدارو	۴
۴/۲	۵۰/۷	لرستان	۵
۴/۲	۴۹/۲	کیمیدارو	۶
۲/۹	۳۲/۹	لقمان	۷
۲/۸	۳۲/۷	کوش	۸
۲/۸	۳۲/۲	امین	۹
۲/۷	۳۱/۸	رازک	۱۰
٪۴۹/۱		جمع سهم بازار	

مهر ۷۷. شماره ۹. سال نهم رازی / ۲۱

واضح است که از افزایش رشد ریالی در صدی مربوط به افزایش قیمت و در صدی مربوط به رشد مصرف داروهای جدید و گران قیمت می‌باشد.

از کل مصرف ۱۲۴۳ میلیارد ریالی رقم ۱۱۸۶ میلیارد ریال مربوط به داروهای تولید داخل و ۱۵۷ میلیارد ریال یعنی ۱۱/۶ درصد و از نظر عددی ۱۵/۷ میلیارد عدد، ۳/۶ درصد واردات و بقیه تولیدات داخلی را شامل می‌گردد. (جدول ۱).

جدول ۱- فروش ریالی و عددی داروها

۱۳۷۶ تا ۱۳۷۰

سال	مقدار مصرف	فروش	مقدار مصرف
۱۳۷۰	۱۲/۸	۱۵۴/۲	
۱۳۷۱	۱۱/۴	۲۷۱/۴	
۱۳۷۲	۱۰/۸	۳۷۶/۴	
۱۳۷۳	۱۱/۸	۶۶۹/۹	
۱۳۷۴	۱۲/۵	۸۹۴/۸	
۱۳۷۵	۱۴/۵	۱۱۴۷	
۱۳۷۶	۱۵/۷	۱۲۴۳	
۱۳۷۵/۹/۲۰			
۷۶/۹/۳۰			

بررسی و تحلیل این آمار نشان می‌دهد قیمت میانگین هر واحد دارو که توسط مصرف کننده پرداخت شده از ۱۱/۱ ریال در سال ۱۳۷۱ به ۷۶/۱ ریال در سال ۷۵ و ۸۵/۵ ریال در سال ۷۶ رسیده است. البته تغییر ۸ برابر میانگین قیمت اقلام دارویی طی ۶ سال در مقایسه روند رشد نرخ ارز از ۷۰ ریال به ۱۷۵۰ ریال کاملاً انقباضی بوده و در مقایسه با نرخ رشد قیمت سایر کالاهای غیر قابل قیاس می‌باشد.
از ۱۵/۷ میلیارد عدد دارویی مصرفی ۹۶/۴ درصد تولید داخل بوده که ده شرکت تولیدکننده

جدول ۵-پرفروش‌ترین داروهای دوره یک ساله
منتظری به آخر آذر ۷۶ به میلیارد ریال

ردیف	نام دارو	شکل دارویی	فروشگاهی	میلیارد ریال
۱	آموکسی سیلین	کپسول	۴۷/۸	۵۰۰
۲	رانتیدین	قرص	۳۰/۳	
۳	آمپول	دیکلوفناک	۲۹/۳	
۴	آب مقطر	ویال	۲۵/۲	
۵	آمپی سیلین	کپسول	۲۵/۰	۵۰۰
۶	استامینوفن	قرص	۲۱/۰	
۷	اکسپکتورانت	شربت	۲۰/۸	
۸	سرماخوردگی بزرگسالان	قرص	۱۴/۴	
۹	ب کمپاکس	آمپول	۱۲/۶	
۱۰	سفالکسین	کپسول	۱۲/۶	۵۰۰
%۱۸/۱	مجموع سهم بازار			

آموکسی سیلین را ۲۴ عدد فرض کنیم (که به طور واقعی در بسیاری موارد کمتر از این می‌باشد)، ۲۲ میلیون نفر از بزرگسالان کشور (که جمعیت آنها حدود ۲۵ میلیون نفر می‌باشد) یک دوره درمان با کپسول آموکسی سیلین ۵۰۰ میلی گرمی را در سال گذشته پشت سر گذاشته‌اند! (تقریباً حدود ۶۵٪) بررسی‌های دیگری ممکن است مصرف بی‌رویه این دارو را با کمک اعداد و ارقام ثابت نماید.

در صورتی که فروش عددی را ملاک قرار دهیم از جدول ۶ نتایج متفاوتی حاصل می‌شود. داروهای عصبی با ۵/۲ میلیارد عدد پر فروش‌ترین گروه دارویی از نظر عددی است. مطابق با همین جدول رشد فروش داروهای قلبی عروقی با ۶۲٪ از همه بیشتر است. جدول ۶ نشان دهنده ارزان بودن نسبی قیمت داروهای اعصاب نسبت به بقیه گروه‌های درمانی می‌باشد.

کوثر و رازک از سالیان گذشته در ردیف ۱۰ شرکت تولید کننده اول بوده ولی شرکت‌های لرستان، لقمان و امین با رشد چشمگیر در سال‌های اخیر جایگاه خوبی را برای خود ایجاد کرده‌اند. از نظر تولید عددی سبحان و کیمیدارو مقام دوم و سوم را دارند و به دلیل تولید انبیوه قرص از جمله شرکت‌های خوشنام و فعال می‌باشد.

پر فروش‌ترین اقلام دوره یک ساله مورد بررسی کماکان با کپسول آموکسی سیلین

جدول ۶-پرفروش‌ترین داروهای دوره یک ساله
بر از نظر تعداد به میلیون عدد

ردیف	نام دارو	شکل دارویی	فروشگاهی	میلیون عدد
۱	قرص استامینوفن		۱۰۲۳	
۲	قرص سرماخوردگی بزرگسالان		۵۷۰	
۳	کپسول آموکسی سیلین		۵۲۱	۵۰۰
۴	قرص استامینوفن کلین		۲۶۹	
۵	قرص رانتیدین		۲۶۵	
۶	کپسول آمپی سیلین		۲۵۷	۵۰۰
۷	قرص کلیدینوم سی		۲۹۴	
۸	کپسول مفتامیک اسید		۲۶۶	
۹	قرص کوتربی موکسانوز		۲۶۵	
۱۰	قرص دیکلوفناک		۲۵۸	

شروع می‌شود، جدول‌های ۴ و ۵ نشان دهنده دیگر اقلام پر فروش می‌باشد. وجود ۳ قلم داروی آنتی بیوتیک در گروه داروهای پر فروش از زاویه دیگر نیز معنی پیدا می‌کند. جدول ۶ نشانگر سهم گروه‌های درمانی در دوره یک ساله فوق است. همانطوریکه مشاهده می‌شود داروهای آنتی بیوتیک اولین گروه پر فروش را هم چنان در اختیار دارند. به عنوان یک مورد قابل توجه در صورتی که دوره درمان با کپسول

جدول ۶- فروش ریالی و عددی داروها بر حسب گروه درمانی در دوره یک ساله منتهی به آذر ۷۶

ردیف	نام گروه‌های درمانی	فروش ریالی میلیارد ریال	فروش عددی میلیارد عدد	% سهم بازار	٪
۱	آنتی بیوتیکها	۳۲۸	۲/۷	۲۴/۵	۲۹/۷
۲	داروهای امراض	۲۱۲	۵/۳	۱۵/۸	۳۳/۶
۳	محصولات تغذیه‌ای	۱۵۸	۱/۰	۱۱/۸	۲۵/۵
۴	داروهای تنفسی	۱۲۷	۱/۴	۱۰/۶	۲۷/۲
۵	اشکال موضعی	۱۲۷	۰/۱۵	۱۰/۲	۳۷/۹
۶	داروهای گوارشی	۱۲۳	۲/۱	۹/۲	۳۱/۹
۷	داروهای هورمونی	۷۷	۰/۷	۵/۸	۲۵/۹
۸	داروهای قلبی عروقی	۵۷	۱/۵	۴/۳	۶۲/۰

می‌باشد. شرکت‌های پخش با حفظ رتبه بندی ۵ ساله اخیر هم چنان به فعالیت خود ادامه می‌دهند.

جدول ۷ نشانگر وضعیت شرکت‌های توزیع کننده در فاصله زمانی یک ساله ۷۵/۹ تا ۷۶/۹

جدول ۷- درصد توزیع دارو و فروش شرکت‌های توزیع کننده دارو در دوره یکساله منتهی به آذر ۷۶

ردیف	نام شرکت	فروش میلیارد ریال	% از کل
۱	داروپخش	۴۵۹	۲۴/۲
۲	پخش رازی	۲۴۲	۱۸/۱
۳	پخش البرز	۲۰۴	۱۵/۲
۴	پخش فردوس	۱۶۵	۱۲/۳
۵	پخش هجرت	۱۴۴	۱۰/۸
۶	پخش قاسم	۸۸	۶/۶
۷	شرکت سهامی دارویی کشور	۳	۲/۹